Nummer VN2024-010383
Directie rve onderwijs jeugd zorg

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 16 juli 2024

Portefeuille Onderwijs (9)

Agendapunt B40

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Verlenen van incidentele subsidie voor Onderwijskennis Netwerk Amsterdam

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. Kennis te nemen van de opbrengsten van het Onderwijskennisnetwerk Amsterdam over de kalenderjaren 2022 t/m 2023.

2. In te stemmen met het verlenen van de volgende incidentele subsidies te besteden in kalenderjaar 2024 voor het uitvoeren van ONA activiteiten en deze te dekken uit de middelen Lerarenbeurs:

a. maximaal **€ 190.984** aan de Universiteit van Maastricht;
b. maximaal **€ 439.443** aan het Breed Bestuurlijk Overleg

3. In te stemmen met het verlenen van de volgende incidentele subsidies te besteden in kalenderjaren 2025 tot en met 2026 voor het uitvoeren van het projectplan ONA en deze te dekken uit de middelen voor ONA en de Lerarenbeurs:

1. maximaal **€174.092** aan de Universiteit van Maastricht;
2. maximaal **€905.116** aan de Vrije Universiteit;
3. maximaal **€1.701.386** aan het Breed Bestuurlijk Overleg

Deze subsidies zullen worden verleend onder voorbehoud dat de gemeenteraad voldoende gelden ter beschikking hiervoor stelt in de begrotingen voor het jaar 2025 en 2026.

4. De directeur Onderwijs te mandateren om te besluiten over het verstrekken van de incidentele subsidies, zoals bedoeld in punt 2 en 3.

Kernboodschap

Het college besluit de komende jaren (2024-2026) € 3,43 miljoen te investeren in kennisdeling tussen scholen en professionalisering van leraren via het Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA). ONA is een kennisinfrastructuur voor en door het onderwijs waarin evidence-informed wordt gewerkt en expertise binnen scholen wordt benut. Binnen ONA worden Amsterdamse basisscholen gestimuleerd een verbetercultuur te ontwikkelen en evidence-informed onderwijs te omarmen met als doel het onderwijs blijvend te verbeteren en leraren te behouden voor het vak.

Bestuurlijke achtergrond

- Het college heeft op 12 oktober 2021 besloten om van de NPO middelen een subsidie te verlenen van 1,6 miljoen euro voor de opzet en uitvoering van het Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA) in de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024.

- Onderwijskwaliteit is één van de zes ambities uit de Onderwijs Ambities Amsterdam, die op 16 mei 2023 is aangeboden aan de gemeenteraad.

Bestuurlijke prioriteit

Coalitieakkoord 2022-2026 'Amsterdams Akkoord'. In het coalitieakkoord wordt ONA genoemd als interventie om de onderwijskwaliteit te verbeteren en om bij te dragen aan de professionalisering van lerarenteams.

Wettelijke grondslag

- Artikel 160, eerste lid, onder a, van de Gemeentewet: het college is bevoegd om het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.
- Algemene Wet Bestuursrecht artikel 4:23 lid 3 onder d. subsidieverlening in incidentele gevallen, mits de subsidie voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.
- Algemene wet bestuursrecht artikel 4:34, eerste lid, dat bepaalt dat voor zover een subsidie wordt verleend ten laste van een begroting die nog niet is vastgesteld of goedgekeurd, zij kan worden verleend onder de voorwaarde dat voldoende gelden ter beschikking worden gesteld

Onderbouwing besluit

Ad 1. Kennis te nemen van de opbrengsten van het Onderwijskennisnetwerk Amsterdam over de kalenderjaren 2022 t/m 2023.

Onderwijskennis Netwerk Amsterdam (ONA) is begin 2022 gestart. De gemeente Amsterdam, Education Lab (Vrije Universiteit & Maastricht University) en de Amsterdamse primair onderwijs besturen (BBO) werken hierin samen om een kennisinfrastructuur voor en door het onderwijs te creëren, waarin evidence-informed wordt gewerkt en expertise binnen scholen wordt benut. Hiertoe is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. Binnen ONA worden Amsterdamse basisscholen gestimuleerd een verbetercultuur te ontwikkelen en evidence-informed onderwijs te omarmen met als doel het onderwijs blijvend te verbeteren en leraren te behouden voor het vak. Dit doen ONA door middel van peer-to-peer learning, omdat scholen het beste leren van andere scholen en leraren het beste van andere collega's.

De afgelopen jaren zijn vier ONA-onderzoeksscholen opgeleid in evidence-informed werken en het trainen van collega's. De vier scholen bevinden zich in verschillende stadsdelen en vormen knooppunten voor professionalisering en kennisdeling in de stad. Ze trainen en begeleiden andere scholen en vervullen een ambassadeursrol voor ONA. Gelijktijdig hebben besturen en scholen door middel van inspiratiesessies, masterclasses en een traject *Effectieve Didactiek* kennis gemaakt met evidence-informed werken. Via het platform (ona.amsterdam) is een databank met praktisch toepasbare kennis ter beschikking gesteld. Een kwart van de Amsterdamse basisscholen heeft deelgenomen aan een kennisdelingsactiviteit binnen ONA. Daarnaast zijn twee onderwijslabs opgericht, het taallab en het lerarenlab, waarin onderzoekers samen met het onderwijsveld nieuwe kennis ontwikkelen over effectieve aanpakken voor Amsterdamse vraagstukken op het gebied van taalachterstanden en het lerarentekort. Daarmee zijn de belangrijkste doelen en mijlpalen van het eerste projectplan van ONA gehaald. Er is echter meer tijd en budget nodig om de kennisinfrastructuur steviger te verankeren in het Amsterdamse onderwijslandschap en meer scholen te bereiken en kennis te laten delen.

Ad. 2 In te stemmen met het verlenen van de volgende incidentele subsidies te besteden in kalenderjaar 2024 voor het uitvoeren van ONA activiteiten en deze te dekken uit de middelen Lerarenbeurs:

1. **maximaal € 190.984 aan de Universiteit van Maastricht;**
2. **maximaal € 439.443 aan het Breed Bestuurlijk Overleg**

Het onderwijs in Amsterdam kampt met forse uitdagingen. Er is een tekort aan leerkrachten en er bestaan verschillen in de kwaliteit van het onderwijs dat geboden wordt. Om het onderwijs blijvend te verbeteren en leraren te behouden voor het vak, wil de gemeente Amsterdam ook de komende jaren blijven investeren in ONA. ONA stelt scholen en leraren in staat om evidence-informed kennis te delen en zich verder te professionaliseren in evidence-informed werken. Dit is ook de belangrijkste aanbeveling van de Onderwijsinspectie in de Staat van het Onderwijs 2024 om de onderwijskwaliteit op korte termijn te verbeteren: scholen die de onderwijskwaliteit en basisvaardigheden niet op orde hebben, zouden een voorbeeld moeten nemen aan scholen waar het wel goed gaat.[1] ONA heeft op dat vlak de afgelopen jaren een pioniersrol vervuld. Het is het eerste Nederlandse initiatief met als doel een structuur te creëren waarbinnen dit mogelijk is, en waar de kwaliteit van kennisdeling gewaarborgd wordt.

In 2024 heeft het college besloten de op de begroting gereserveerde middelen voor de lerarenbeurs in te zetten voor de uitvoering van ONA activiteiten. De lerarenbeurs zoals de gemeente die voorheen kende in de vorm van een VloA-voorziening voor leraren is inmiddels afgeschaft en heeft een nieuwe vorm gekregen. De ONA activiteiten hebben als doel de kennisdeling tussen scholen te stimuleren en de professionalisering van de Amsterdamse onderwijsprofessionals zo veel als mogelijk te baseren op de principes van ‘evidence-informed’ werken. De subsidie is bestemd voor de uitvoering van: :

1. Vergoeding inzet leraren en schoolleiders ONA-onderzoeksscholen

In 2024 zijn er 4 ONA-onderzoeksscholen actief. Deze scholen worden vergoed voor de tijd die ONA-experts (leerkrachten, schoolleiders en intern-begeleiders) vrijmaken om trainingen en ander professionaliseringsaanbod te ontwikkelen en te geven aan collega’s van andere scholen.

2. Begeleiding ONA onderzoeksscholen

ONA staat voor evidence-informed werken. Het is voor ONA-onderzoeksscholen van belang dat zij de kennis in hun trainingen blijven toetsen aan de meest recente wetenschappelijke inzichten. Hiervoor krijgen ze ondersteuning van een trainer en koppelen we, op basis van het thema, een wetenschappelijke expert aan de ONA-onderzoeksscholen.

3. Promotie en werving ONA-experts

ONA heeft al een goede website waarop momenteel al het professionaliseringsaanbod te vinden is. Om de bekendheid van ONA te vergroten en zo nieuwe deelnemers en ONA-experts te kunnen bereiken, zijn promotionele activiteiten nodig en een goede campagne. Daarnaast is een projectleider en communicatiemedewerker nodig om deze activiteiten te coördineren en ondersteunen.

Ad. 3 In te stemmen met het verlenen van de volgende incidentele subsidies te besteden in kalenderjaren 2025 tot en met 2026 voor het uitvoeren van het projectplan ONA en deze te dekken uit de middelen voor ONA en de Lerarenbeurs:

1. **maximaal €174.092 aan de Universiteit van Maastricht;**
2. **maximaal €905.116 aan de Vrije Universiteit;**
3. **maximaal €1.701.386 aan het Breed Bestuurlijk Overleg**

Deze subsidies zullen worden verleend onder voorbehoud dat de gemeenteraad voldoende gelden ter beschikking hiervoor stelt in de begrotingen voor het jaar 2025 en 2026.

Het hoofddoel van ONA voor de aankomende periode (2025-2026) is het versterken en uitbreiden van het Onderwijskennisnetwerk van Amsterdamse basisscholen waarin evidence-informed wordt gewerkt. In het bijzonder willen zij zich richten op drie programmalijnen:

1. Het versterken en uitbouwen van kennisdeling tussen scholen. Kennis over de implementatie van evidence-informed aanpakken in de klas en op school wordt via peer-to-peer learning gedeeld en de kwaliteit hiervan geborgd in thematische netwerken (*programmalijn 1: Kennisnetwerken*).

2. Het vergroten van het professionaliseringsaanbod op leesonderwijs. Scholen en besturen worden ondersteund in het evidence-informed werken aan het verbeteren van leesonderwijs en terugdringen van taalachterstanden (*programmalijn 2: Effectief leesonderwijs en terugdringen taalachterstanden*).

3. Het verbinden van onderzoek, beleid en praktijk (*programmalijn 3: Onderwijslabs en evidence-informed praktijk en beleid*)

De focus in de uitvoering komt vooral op de eerste programmalijn te liggen. De komende jaren wordt ingezet op het behalen van de volgende concrete doelen:

- huidige 4 ONA-onderzoeksscholen ondersteunen om hun rol als kennisambassadeur te kunnen blijven vervullen.
- opleiden van 3 nieuwe ONA-onderzoeksscholen, die vanaf 2026-2027 een professionaliseringsaanbod kunnen aanbieden.
- 150 leraren volgen een meerdaagse training via ONA.
- 300 leraren nemen deel aan eenmalige professionaliseringsactiviteit van ONA (o.a. masterclass, schoolbezoek, workshop).
- Kernteams (bestaande uit tenminste 3 personen) van 6 scholen volgen een intensief leertraject.
- 15 nieuwe ONA-experts worden opgeleid als kennisambassadeur en bieden professionaliseringsaanbod aan vanaf 26-27.
- Tenminste 2 thematische netwerken worden opgericht.

- ONA-experts delen met 400 leraren en schoolleiders hun kennis op bijeenkomsten en evenementen.

Om bovengenoemde doelen te halen, worden de middelen van de lerarenbeurs ingezet. In de Onderwijsbegroting is er jaarlijks een bedrag van € 1 miljoen vrijgemaakt voor professionalisering van leraren (amendement lerarenbeurs). Daarnaast is bij de Voorjaarsnota 2024 besloten om incidenteel € 400.000 te bestemmen voor ONA in 2025. Dit bedrag is bestemd voor het programmabureau van ONA en evaluatieonderzoek naar programmalijn 1. Binnen ONA wordt doorlopend onderzoek gedaan naar de effectiviteit van professionaliseringsactiviteiten.

Het projectplan ONA is tot stand gekomen in samenwerking tussen de Universiteit van Maastricht, de Vrije Universiteit, het BBO en de gemeente. Het college wordt verzocht in te stemmen met het verlenen van de incidentele subsidies van in totaal **€ 2.800.000** voor de hele periode januari 2025 tot en met december 2026.

Juridische kanttekening
Met ingang van 1 januari 2022 heeft het college de activiteiten van ONA incidenteel gesubsidieerd. Met de verlening voor de uitvoering van ONA in 2024 t/m 2026 wordt de maximale wettelijk voorgeschreven termijn van vier jaar voor het verstrekking van incidentele subsidie voor de uitvoering van dezelfde activiteiten overschreden. Desondanks dat besluit het college deze subsidie wederom op dezelfde grondslag te verstrekken, omdat er geen andere wettelijke grondslag voor handen is. Het college is zich daarbij bewust dat deze incidentele subsidie niet conform de voorwaarden van de Awb wordt verstrekt. Hierdoor lijkt mogelijk een onrechtmatigheid te kunnen ontstaan en bestaat het risico dat de accountant het college hierover aan zal aanspreken.

Dat een andere organisatie ook voor dezelfde activiteiten voor subsidie in aanmerking zou kunnen komen, lijkt niet aanwezig. EducationLab (Universiteit Maastricht en Vrije Universiteit Amsterdam) is een in Nederland uniek onderzoeksnetwerk dat werkt aan de verbetering van het onderwijs door het informeren van onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk over wetenschappelijke inzichten. Het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) is in Amsterdam de vereniging van schoolbesturen in het PO en hiermee de enige aangewezen partij en noodzakelijke partner om ONA uit te kunnen voeren. Het BBO faciliteert via de schoolbesturen dat scholen en leraren kunnen deelnemen aan ONA.

Ad 4. De directeur Onderwijs te mandateren om te besluiten over het verstrekken van de incidentele subsidies, zoals bedoeld in punt 2 en 3.

Omdat het bevoegdhedenbesluit van de gemeente Amsterdam niet voorziet in een mandaat aan de directeur Onderwijs voor het verstrekken van incidentele subsidies, dient dit per collegebesluit apart geregeld te worden.

[1] Rapport De Staat van het Onderwijs 2024 | Rapport | Inspectie van het onderwijs (onderwijsinspectie.nl)

Participatie

N.v.t.

Financiële onderbouwing

Tabel 2: Financiële consequenties van de beslispunten

BATEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3

LASTEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3
Onderwijskennis Netwerk Amsterdam		I	€ 630.000,00	€ 1.400.000,00	€ 1.400.000,00	€ 0,00
Totaal			**€ 630.000,00**	**€ 1.400.000,00**	**€ 1.400.000,00**	**€ 0,00**

I=Incidenteel
S=Structureel

Consequenties gedekt? Gedeeltelijk

Overige toelichting

Op 8 november 2023 is door middel van een amendement besloten om jaarlijks structureel € 1 mln. vrij te maken in de Onderwijsbegroting voor de Lerarenbeurs. Verder is bij de Voorjaarsnota 2024 besloten om € 400.000 van de nog beschikbare coalitieakkoordmiddelen toe te kennen aan 2025 voor de ingediende plannen ONA.

De ingediende plannen van ONA bedroegen ook 400.000 voor 2026, er waren op dat moment onvoldoende middelen om deze plannen te dekken. Inhoudelijk zijn de plannen akkoord bevonden en er ligt een opdracht om uiterlijk bij de voorjaarsnota 2025 met dekking te komen.

Conclusie:

De incidentele subsidies zoals genoemd in beslispunt 2 zijn gedekt door de structureel beschikbare middelen van de Lerarenbeurs. De incidentele subsidies zoals genoemd in beslispunt 3 zijn gedekt tot 2,4 mln. door de structureel beschikbare middelen van de Lerarenbeurs in 2025 en 2026 en de incidenteel toegekende middelen voor ONA in 2025. Er wordt naar dekking gezocht voor de resterende 400.000 bij de voorjaarsnota 2025.

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn niet of gedeeltelijk geraamd in de begroting. Een voorstel voor 100% dekking is bijgevoegd.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente

N.v.t.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-044652	Advies (pdf)
AD2024-044461	College van B&W Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Informatie niet beschikbaar

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten